

[88] *Sano*

Sicuramente non servirà, ma nel bisogno sapersi esprimere anche di sintomi e dolori può cambiare la vita (e a volte addirittura salvarla!). Ecco dunque un po' di vocaboli attinenti alla salute (*sano*):

SALUTE E ASSISTENZA MEDICA

FRASI D'EMERGENZA

Chiamate subito un'ambulanza!	Voku tuj ambulancon!
Presto, un medico!	Rapide, kuraciston!
C'è un medico qui?	Ĉu estas kuracisto tie ĉi?
È urgente!	Urgas!
Sto male, portatemi subito dal medico!	Mi malbone fartas, portu min tuj al la kuracisto!
Portatelo subito all'ospedale!	Konduku lin/min al la hospitalo!
Non muovetelo, aspettiamo l'ambulanza	Ne movu lin, ni atendu la ambulancon
Dov'è il pronto soccorso?	Kie estas la urĝa helpo?

FISIOLOGIA E PATOLOGIA

PARTI DEL CORPO E ANATOMIA

addome	ventro
anca	kokso
ano	anus
appendice	apendico
arteria	arterio
articolazione	artiko
ascella	akselo/akselkavo
avambraccio	antaŭbrako
bacino	pelvo
bocca	bušo
braccio	brako/postbrako
bronchi	bronkoj
calcagno	kalkano/kalkanosto
capelli	(kap)hararo
capezzolo	cico/mampinto
capo	kapo
carotide	karotido
cartilagine	kartilago
caviglia	maleolo
cervello	cerebro
ciglia	okulharo
cistifellea	gala veziketo/galveziko/kolecisto
clavicola	klaviklo
coccige	kokcigo
collo	коло
colonna vertebrale	vertebra kolumno/spino
corpo	homa korpo
coscia	femuro
costola	ripo
cranio	kranio
cuore	koro
dente	dento
diaframma	diafragmo
dito	fingro
- pollice	dika fingro/polekso
- indice	montra fingro
- medio	mediomeza/longa fingro
- anulare	ringa fingro
- mignolo	eta fingro
- alluce	halukso/pieda dikfingro

esofago	ezofago
faccia	facio
faringe	faringo
fecì	fek(aj)o
fegato	hepato
femore	femurosto/femuralo
fianco	flanko
fronte	frunto
gamba	kruro
gengiva	gingivo
ghiandola	glando
ginocchio	genuo
gola	gorôo
gomito	kubuto
guancia	vango
inguine	ingveno
intestino	intesto
labbra	lipoj
lingua	lango
mammella	mamo
mandibola	mandiblo
mano	mano
mascelle	makzelo
membro	membro
milza	lieno
muscolo	muskolo
narice	nazotruo
naso	nazo
natica	gluteo
nervo	nervo
nuca	nuko
occhio	okulo
iride	iriso
palpebra	palpebro
pupilla	pupilo
ombelico	umbiliko
orecchio	orelo
organo	organo
osso	osto
ovaia	ovujo
palato	palato
pancia/ventre	abdomeno/ventro
pancreas	pankreato
pelle	häuto
pelo	haro
pene	peniso
petto	brusto
piede	piedo
polmoni	pulmo
polpaccio	suro/tibikarno
polso	pojno/manradiko
rene	reno
rotula	patelo
sacro (osso)	sakro
saliva	salivo
sangue	sango
scapola	skapolo
scheletro	skeleto/ostaro

seno	sino
schiena	dorso
sedere	postaĵo
sistema nervoso	nerva sistemo
sopracciglia	brovo
spalla	Šultro
sterno	sternumo/brustosto
stomaco	stomako
tallone	kalkano
tempia	tempio
tendine	tendeno
tessuto	histo
testa	kapo
testicolo	testiko
tibia	tibio
tiroide	tiroido
tonsilla	tonsilo
torace	torako
trachea	trakeo
unghia	ungo
urina	urino
utero	utero
vagina	vagino
vena	vejno
vertebra	vertebro
vescica	urina veziko
volto	vizaĝo/facio
zigomo	zigomo/vangosto

I CINQUE SENSI

gusto	gusto
- gustare	gustum
odorato/olfatto	flaro
- odorare	flari
tatto	takto/tušado
- toccare	tuši
udito	audo
- udire/sentire	audi/senti
vista	vido
- vedere	vidi

MALATTIE E SINTOMI

acidità	acideco
affanno	ĉagreno
allergia	alergio
anemia	anemio
angina	angina/brustangoro
appendicite	apendicito
artrite	artrito
ascesso	abceso
asma	astmo
avvelenamento	veneniĝo
brividi	ektremoj
bronchite	bronkito
bruciori di stomaco	stomakbrulumoj
calcolo	kalkuluso
- biliare	hepata kalkuluso
- renale	rena kalkuluso

cancro	kancero
capogiro	kapturno/vertiĝo
cardiopatia	kardiopatio
cirrosi epatica	(hepata) cirozo
cistite	cistito
colica	koliko
collasso	kolapso
coma	komato
congestione	kongesto
congiuntivite	konjunktivito
crampo	kramfo
crisi	krizo
debolezza	malforteco/febleco
diabete	diabeto
dissenteria	disenterio
doglie	akuŝsuferego
dolore	doloro
emicrania	hemikranio
emorragia	hemoragio
emorroidi	hemoroidoj
epilessia	epilepsio
ernia	hernio
esaurimento nervoso	kolapso
febbre	febro
fitte	spasmoj/ekdoloroj
foruncolo	furunko
gastrite	gastrito
gonfiore	ŝvelajo
gotta	podagro
inappetenza	senapetiteco
indigestione	malbona digesto
infarto	infarkto
infezione	infektado
infiammazione	enflamo/brulumo
influenza	influenco/gripo
insolazione	sunfrapo
insonnia	sendormo
intossicazione	toksado
itterizia	iktero/flavmalsano
leucemia	leŭkemio
lombaggine	lumbalgio
malaria	malario
malattia	malsano
male	doloro
mal di denti	dentdoloro
mal di gola	gorĝdoloro
mal di pancia	ventrodoloro
mal di testa	kapdoloro
nausea	naŭzo
nefrite	nefrito
nevralgia	neŭralgio
orzaiolo	hordeolo
otite	otito
palpitazione	korbato
paralisi	paralizo
peritonite	peritonito
pleurite	pleŭrito
polmonite	pulmito

pressione	sangpremo
- alta	alta
- bassa	malalta
raffreddore	malvarmumo
- da fieno	fojna alergio
reumatismo	reŭmatismo
sciatica	skiatalgio
sinusite	sinusito
starnuto	terno
stitichezza	konstipo
stress	streso
svenimento	sveno/senkonsciijo
tetano	tetano
tonsillite	tonsilito
tosse	tuso
trombosi	trombozo
tumore	tumoro
ulcera	ulcero
vertigini	vertigoj
vomito	vom(ad)o

MALATTIE CONTAGIOSE

AIDS	ajdoso
colera	holero
difterite	difterito
epatite virale	virusa hepatito
malattia venerea	venerea malsano
morbillo	morbilo
orecchioni/parotite	parotidito
pertosse	kokluso
poliomielite	poliomjelito
rosolia	rubeolo
scarlattina	skarlatino
sifilide	sifiliso
tifo	tifo
tubercolosi	tuberkulozo
vaiolo	variolo
varicella	varicelo

TRAUMI

bruciatura	brulvundo
contusione	kontuzo
distorsione	distordo
ematoma	hematomo
escoriazione	ekskoriacio
ferita	vundo
frattura	ostrompo
lesione	difiktilo
lussazione	luksacio
morso	mordo
puntura d'insetto	piko de insekto
shock	šoko
slogatura	deartikigo, luksacio
strappo	širvundo
taglio	tranĉo
trauma	traŭmato
ustione	brulvundo

ASSISTENZA MEDICA

DAL MEDICO

Dov' è l'ambulatorio del dottore?
A che ora riceve il dottore?
Il dottore riceve dalle 9 alle 12
Vorrei fissare un appuntamento
per domani
Non mi sento bene
Di che cosa soffre?
Ho mal di stomaco
Mi sono intossicato
Ho la febbre alta
Mi gira la testa
Non ho appetito
Mi si è gonfiato il braccio
Non posso muoverlo
La mia pressione è troppo alta
Sono allergico agli antibiotici
Sono incinta
Posso prendere dei calmanti?
Si spogli, per favore
Respiri profondamente
Tossisca, per favore
Le fa male qui?
Apra la bocca
Ha spesso mal di testa?
Dottore, è una cosa grave?
No, niente di grave
Dovrà fare le analisi del
sangue e delle urine
Deve fare queste iniezioni
Deve prendere queste fiale
tre volte al giorno
Posso continuare le vacanze?
Devo ritornare in Italia?
Non c' è problema, può restare
Torni per un controllo
fra dieci giorni
Posso avere il certificato medico?
Quanto le devo?

Kie estas la ambulatorio de la kuracisto?
Je kioma horo vizitas la kuracisto?
La kuracisto de la 9a gis la 12a
Mi dezirus rendevuon por morgaŭ

Mi ne sentas min bone
Pro kio vi suferas?/ Kio suferigas vin?
Mi havas stomakdoloron
Mi sentas min toksita
Mi havas altan febron
Mia kapo turniĝas
Mi ne havas apetiton
Mia brako ŝvelis
Mi ne povas movi ĝin
Mia sangpremo estas tro alta
Mi estas alergia je antibiotikoj
Mi estas graveda
Ĉu mi povas preni trankviligojn?
Bonvolu senvestiĝi
Spiru profunde
Tusu, mi petas
Ĉu vi sentas doloron ĉi tie?
Malfermu la buŝon
Ĉu vi ofte havas kapt doloron?
Kuracisto, ĉu la afero estas serioza?
Ne, nenio serioza
Vi devos fari analizon de la
sango kaj de la urino
Vi devas fari tiujn ĉi injektojn
Vi devas preni tiujn ĉi fiolojn trifoje tage

Ĉu mi povas daŭrigi la feriojn?
Ĉu mi devas reveni al Italuo?
Ne estas problemo, vi povas restadi
Revenu por kontrolvizito post dek tagoj

Ĉu mi povas havi kuracistan ateston?
Kiom mi ŝuldas al vi?

DAL DENTISTA

anestesia
ascesso
bocca
carie
capsula
corona
dentatura
dente
- da latte
- canino
- incisivo
- premolare
- molare
- dente del giudizio
dentiera

anestezo
abceso
bušo
kario
polurita tegaĵo
krono
dentaro
dento
laktodento
kanino/kojnodento
incizivo/tranĉodento
antaŭmueldento
molaro/mueldento
saĝodento
proteza dentaro

dentifricio	dentopurigilo
dentista	dentisto/dentkuracisto
devitalizzazione	senvivigo
estrazione	eltiro
gengiva	gingivo
gengivite	gingivito
impronta	premsigno/spuro
medicazione	pansiajo
otturazione	obturaĵo
palato	palato
ponte	denta ponto/dentoponto
protesi	porcellana dento
radice	radiko
smalto	emajlo/adamantino
tartaro	tartaro
trapano	borilo

Dove posso trovare un dentista qui?
È urgente, può ricevermi subito?
Può fissarmi un appuntamento al più presto?
Mi fa male questo molare
Mi è saltata via l'otturazione
Può rifarmela?
No, si deve togliere il dente
Devo devitalizzarle questo dente
Apra bene la bocca!
Sciacqui pure
Ora le faccio un'otturazione provvisoria
Non mangi nulla per due ore
Può ripararmi la dentiera?
Quando sarà pronta?
Venga fra una settimana per il controllo

Kie mi povas trovi dentkuraciston ĉi tie?

Urĝas, ĉu vi povas ricevi min tuj?
Ĉu vi povas fiksi rendevuon
por mi kiel eble plej baldaŭ?
Al mi doloras tiu ĉi mueldento
Saltleviĝis la obturaĵo
Ĉu vi povas refari ĝin al mi?
Ne, oni devas elpreni la denton
Mi devas senvivigi tiun ĉi denton
Malfermu bone la buŝon!
Bonvolu tralavi ankoraŭ
Nun mi faras al vi provizoran obturaĵon
Manĝu nenion dum du horoj
Ĉu vi povas repari al mi la protezan dentaron?
Kiam ĝi estos preta?
Venu post unu semajno por la kontrolo

IN OSPEDALE

abortire	aborti
aborto	abortion
ago (di siringa)	hipoderma nadlo
a sutura	sutura kudrilo
ambulanza	ambulanco
ambulatorio	dispensario/ambulatorio
ammalato	malsanulo
analisi	analizo
anestesia	anestezo
barella	ruligebla/brankardo
bisturi	skalpelo/sekzilo/bisturio
cardiologo	kardiologo
cartella clinica	klinika kartaro
chirуро	operacianto/kirурго
consulto	konsulto
contagio	kontaĵo
convalescenza	resaniĝo
crisi	kriso
cura	kuracado
dermatologo	dermatologo

diagnosi	diagnozo
disinfettare	desinfekti
epidemia	epidemio
esame	ekzamenado
fasciatura	pansobenda kunvolvajo/bandaĝo
ginecologo	kuracisto akuŝigisto/ ginekologo
guarire	resaniĝi
infermiera	flegistino
infermiere	flegisto
infezione	infektado
ingessare	engipsigi
ingessatura	gipsobandaĝo
iniezione	injekt(aĵ)o
internista	kuracisto pri interna medicino
intervento	hirurga operacio
lettiga	brankardo/portilo
letto	(hospitala) lito
malato	malsanulo
malattia	malsano
massaggio	masaĝo
medicare	pansi
medico	kuracisto/medicinisto
miglioramento	plibonigo
neonato	novnaskito/ĝusnaskito
oculista	okul(kurac)isto
operazione	operacio
ospedale	hospitalo
ostetrica	akusiĝistino
parto	akuŝo
partorire	akuŝi/naski
paziente	paciento
pediatra	infankuracisto/pediatro
prelievo	(sang)retrato
pronto soccorso	unua helpo/sukurado
radiologo	radiologo
radiografia	radiografaĵo
raggi	radioj
raggi X (esame)	iksradia ekzameno
reparto	sekcio
rianimazione	reanimado/reconsciĝ
ricaduta	remalsaniĝi
ricetta	recepto
ricoverare	enhospitaligi
ricovero	enhospitaligo
sala operatoria	operaciejo
sedia a rotelle	radseĝo/invalidosego
siero	serumo
antitetanico	kontraŭtetanosa serumo
siringa	(hipoderma) injektilo
sutura	suturo
terapia	terapio
termometro	termometro
trasfusione	(sango)transfuzo
urologo	urologo
vaccino	vakcino
vaccinazione	vakcinado
visita medica	kuracvizito

Qual è l'orario di visita?
Dov'è il reparto di chirurgia?
Vorrei parlare con il dottore
C'è qualcuno in ospedale
che parla italiano?

Kiu estas la horaro de la vizitoj?
Kie estas la sekcio de kirurgio?
Mi deziras paroli kun la kuracisto
Ĉu en la hospitalo estas iu
kiu parolas la italan?

IN FARMACIA

acqua ossigenata

oksigena akvo

ago

hipoderma nadlo

alcool

alkoholo

analgesico

narkotaĵo

antibiotico

antibiotiko

anticoncezionale

antikoncipaĵo/kontraŭ koncipaĵo

aspirina

aspirino

assorbenti

adsorbiloj

benda

gaza bendo

bicarbonato

natrio

borsa del ghiaccio

glacisaketo

- dell'acqua calda

varmbotelo

callifugo

kalkuracilo

calze elastiche

elastaj ŝtrumpoj

cerotto

sparadrapo, plastro

collirio

kolirio

compressa

tablojdo

contagocce

gutigilo

cotone idrofilo

sorba vato

disinfettante

disinfektaĵo

farmacia

apoteko

- di turno

dejoranta apoteko

fiala

fioleto

flacone

flakono

garza

gazo

gocce

gutoj

insulina

insulino

lassativo

laksiga pilolo

medicina

medikamento

ovatta

vato

pannolini

higienaj/menstruaj tukoj

pastiglia

lozango

penicillina

penicilino

pillola

pilolo

pinzetta

pinĉil(et)o

pomata

pomado

preservativo

kondomo

ricetta

preskribo/recepto

ricostituente

fortigilo

sciroppo

siropo

siringa

(hipoderma)injektilo

sonnifero

dormigilo

spirale

spirala kontraŭkoncipilo

succhiotto

cicumio

supposta

supozitorio

termometro

termometro

tintura di iodio

joda tinkturo

tranquillante

trankviligilo

valeriana

valeriana esenco

vaselina

vazelino

vitamina

vitamino

Per favore, mi dia qualcosa
contro la diarrea/febbre/
raffreddore

Deve prender questamedicina
due volte al giorno prima/dopo
pasti, a stomaco pieno

Potrebbe darmi questa
medicina senza ricetta?

Bonvo doni al mi ion
kontraŭ la diareo/febro/
malvarmumo

Vi devas preni tiun ĉi medikamenton dufoje tage
antaŭ /post la manĝoj/ kiam la stomako estas plena

Ĉu vi povus doni al mi tiun ĉi medikamenton
sen preskribo?

Vignetta di ambientazione medica, in esperanto, da <http://stripgenerator.com/strip/611819/malsama-opinio> {"Le garantisco che il dolore alla sua gamba sinistra è solo causato dalla vecchiaia"; "Non lo credo, dottore, perché la gamba destra ha la stessa età della sinistra, ma non mi fa male...!"}

Taksi la sanon ni lernas en malsano [2413]: “Durante la malattia impariamo ad apprezzare la salute”.